

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань правоохоронної діяльності

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-35-06

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань правоохоронної діяльності на виконання доручення Голови Верховної Ради України Д. Разумкова та відповідно до статті 16 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» розглянув на своєму засіданні 30 вересня 2020 року (протокол № 45) проект Закону України «Про відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень» (реєстр. № 3892 від 17.07.2020р.), поданий Кабінетом Міністрів України.

Законопроект розроблено Міністерством юстиції України на виконання підпункту 19.1. «Права людини та доступ до правосуддя» пункту 19 Програми діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 12.06.2020р. № 471 та системно пов'язаний з іншими урядовими законопроектами «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального процесуального кодексу України щодо забезпечення механізму відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень» (реєстр. № 3893) та «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо механізму фінансового забезпечення відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень» (реєстр. № 3894).

Метою законопроекту за реєстр. № 3892 є посилення захисту прав та забезпечення державної підтримки потерпілих від насильницьких кримінальних правопорушень. Загалом законопроект містить 12 статей, положення яких:

- передбачають підвищення гарантій прав потерпілих від насильницьких кримінальних правопорушень та їх близьких родичів і членів сім'ї шляхом надання їм державної соціальної допомоги у вигляді відшкодування шкоди;
- визначають підстави та умови, а також порядок відшкодування за рахунок держави шкоди, завданої внаслідок насильницьких кримінальних правопорушень, що посягають на життя та здоров'я фізичної особи;
- встановлюють мінімальний розмір відшкодування шкоди;
- вирішують питання створення Фонду відшкодування шкоди та подальшого стягнення виплаченого відшкодування із особи, яка вчинила кримінальне правопорушення.

Зокрема, статтею 1 законопроекту визначається поняття «насильницького кримінального правопорушення», яким є передбачене Кримінальним кодексом України умисне суспільно небезпечне діяння, внаслідок якого потерпілому

заподіяно тяжке тілесне ушкодження або смерть, а також суспільно небезпечне діяння проти статевої свободи та статевої недоторканості, або вчинене щодо дитини, яким потерпілому заподіяно фізичне або психологічне насильство.

Потерпілим від даного злочину є фізична особа, якій завдано шкоди насильницьким кримінальним правопорушенням.

Право на відшкодування шкоди мають громадяни України, особи без громадянства, які постійно проживають на території України, а також громадяни:

- держав, які є Договірними державами Європейської конвенції про компенсацію збитків жертвам насильницьких злочинів 1983 року;
- держав — членів Ради Європи, які мають посвідку на постійне проживання в Україні.

Зазначеним особам відшкодовується шкода у разі вчинення насильницького кримінального правопорушення стосовно них на території України, а громадянам України - також у разі вчинення насильницького кримінального правопорушення стосовно них в іноземній державі, з якою Україна підтримує дипломатичні зносини і яка не є стороною Європейської конвенції про компенсацію збитків жертвам насильницьких злочинів 1983 року.

Потерпілий, відповідно до статті 5 проекту, має право на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою заробітку (доходу) внаслідок заподіяння насильницьким кримінальним правопорушенням шкоди його здоров'ю, а також понесенням витрат на медичні послуги, придбання лікарських засобів та медичних виробів.

Близькі родичі або члени сім'ї потерпілого у разі смерті потерпілого мають право на відшкодування шкоди у зв'язку з понесенням ними витрат на його лікування та/або поховання.

При цьому, отримання заявником відшкодування шкоди не позбавляє його права звернутися до суду з позовом щодо відшкодування тієї частини, яка не охоплюється сумою відшкодування, в тому числі з позовом про відшкодування моральної шкоди.

Мінімальний розмір відшкодування шкоди встановлюється на рівні 40 відсотків прожиткового мінімуму для працездатних осіб в розрахунку на одну особу на день звернення. Якщо розмір заявленої до виплати суми виявиться меншим мінімального розміру відшкодування шкоди, така виплата не проводиться.

У випадку звернення за відшкодуванням шкоди декількох заявників у зв'язку із вчиненням одного і того ж насильницького кримінального правопорушення відшкодування шкоди здійснюється відповідно до розміру заявленої до виплати суми, яку було підтверджено кожним.

Якщо ж потерпілий не зможе підтвердити фактично завдану шкоду, йому має виплачуватися 40 відсотків від мінімального розміру встановленої виплати.

Кожен, хто вчинив злочин або кримінальний проступок, сплачуватимуть спеціальний збір на відшкодування шкоди, завданої насильницькими кримінальними правопорушеннями.

Передбачається, що фактичні розміри компенсаційних платежів встановлюватиме Кабінет Міністрів України, виходячи з наявних коштів у бюджеті, виплату компенсацій здійснюватимуть регіональні центри з надання

безоплатної вторинної правової допомоги, а головним розпорядником коштів державного фонду відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень буде Міністерство юстиції України.

Статтею 11 проекту визначено, що державний фонд відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень, створюватиметься у складі спеціального фонду державного бюджету і наповнюватиметься за рахунок відповідного збору.

Збір на відшкодування шкоди, завданої насильницькими кримінальними правопорушеннями буде справлятися у разі ухвалення судом обвинувального вироку та набрання ним законної сили на всій території України.

Платниками збору є особи, стосовно яких ухвалено судом та набрав законної сили обвинувальний вирок.

Ставки збору на відшкодування шкоди встановлюються залежно від ступеня тяжкості вчиненого кримінального правопорушення у розмірах:

- кримінального проступку – 0,2 прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- нетяжкого злочину - 0,3 прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- тяжкого злочину - 0,45 прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- особливо тяжкого злочину - 0,6 прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Крім того, законопроектом додатково встановлюються гарантії відшкодування шкоди з боку держави і у випадках звільнення особи від кримінальної відповідальності, вчинення суспільно небезпечного діяння неосудною особою або якщо не встановлено особу, яка вчинила насильницьке кримінальне правопорушення, а також запроваджується адміністративна відповідальність за невиконання законних вимог посадових осіб органів, на які покладається відшкодування шкоди потерпілим.

В ході обговорення законопроекту за реєстр. № 3892 народні депутати України – члени Комітету зазначили, що питання відшкодування шкоди потерпілим від насильницького кримінального правопорушення давно потребує врегулювання на законодавчому рівні і продовжує залишатися актуальним з огляду на підписану Україною у 2005 році Європейську конвенцію з відшкодування шкоди жертвам насильницьких злочинів 1983 року.

На думку, Комітету сама ідея законопроекту, який дозволить забезпечити реальне гарантування охорони і захисту прав та інтересів потерпілого у кримінально-правових відносинах, сприятиме відновленню соціальної справедливості та збалансує публічні та приватні засади у кримінальному провадженні, варта підтримки.

Водночас, члени Комітету звернули увагу на деякі положення законопроекту, які можуть призвести до суттєвих проблем правозастосовної практики під час їхньої реалізації.

Так, термінологія законопроекту не узгоджена з понятійним апаратом Кримінального, Кримінального процесуального, Цивільного та Цивільного процесуального кодексів України, не належно та не у повному обсязі враховано положення Європейської конвенції щодо відшкодування збитку жертвам насильницьких злочинів 1983 року.

Зокрема, потребують доопрацювання визначення термінів «наси́льницьке криміна́льне правопо́рушення» (не узгоджується із кримінально-правовою доктриною, яка передбачає, що насильство є одним із способів вчинення суспільно небезпечного діяння), «потерпілий» і «заявник» (не узгоджується з положеннями статей 55 і 60 Кримінального процесуального кодексу України, «відшкодування шкоди» (не узгоджується зі статтями 1166, 1177, 1207 Цивільного кодексу України).

Окрім, уніфікації термінів, потребують суттєвого доопрацювання положення щодо видів та умов відшкодування шкоди (стаття 5 проекту), розміру шкоди, за якої відшкодування потерпілому не здійснюється (стаття 6 проекту), переліку документів, які подаються для відшкодування шкоди (стаття 7 проекту), переліку умов, що не є підставами для відмови у відшкодуванні шкоди (стаття 8 проекту), механізму повернення виплачених у зв'язку з вчиненням насильницьких кримінальних правопорушень коштів у дохід держави (стаття 9 проекту), джерел та порядку фінансування витрат, пов'язаних з відшкодуванням шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень (стаття 11), розміру відшкодування шкоди жертвам насильницьких злочинів, ставки збору на відшкодування шкоди (стаття 12 проекту).

Під час розгляду законопроекту Комітетом, також, були взяті до уваги висновки Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Національної асоціації адвокатів України, Національного інституту стратегічних досліджень, Національної академії правових наук, Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та низки інших наукових установ, які містять низку критичних зауважень та рекомендації про необхідність ґрунтовного доопрацювання законопроекту за реєстр. № 3892.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило свої застереження до законопроекту як загального характеру, так і надало зауваження майже до кожної статті проекту.

Враховуючи вищезазначене та результати обговорення законопроекту Комітет, керуючись положеннями пункту 3 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України, рекомендує Верховній Раді України проект Закону України «Про відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень» (реєстр. № 3892) за наслідками розгляду в першому читанні **повернути суб'єкту законодавчої ініціативи на доопрацювання.**

Доповідачем від Комітету на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено народного депутата України – Голову Комітету з питань правоохоронної діяльності Монастирського Дениса Анатолійовича.

Проект постанови Верховної Ради України та необхідні матеріали додаються.

Просимо розглянути.

СЕЛО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Голова Комітету

Підписувач: Монастирський Денис Анатолійович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000ACDE2E00E7788200
Дійсний до: 16.03.2022 0:00:00

Д. Монастирський
№ 04-27/3-2020/182666 від 13.10.2020

230770